

Cal·listènia a Terrassa: entre el simbolisme i el noucentisme

Sabia que Joaquim Vancells i Vieta (Barcelona, 28 de juny de 1866 — 26 de desembre de 1942) fou una de les persones que inspiraren la fundació de la Schola Choral, de l'Agrupació Regionalista de Terrassa, junt amb el seu germà Francesc (Barcelona, 1870 — 12 d'octubre de 1944), que era músic, i altres amics, entre ells el també músic i escriptor Martí Alegre i Puig (Sant Pere de Terrassa, 10 de novembre de 1875 — Terrassa, 22 d'abril de 1917).

Detall de la pintura mural de Joaquim Vancells i Vieta, realitzada el 1906, per al Saló d'Actes de l'Institut Industrial de Terrassa

Fotografia: Muntsa Fontich

A allò que no havia prestat gaire atenció, però, era a l'estreta relació estètica existent entre els murals que Joaquim Vancells va realitzar el 1906, per al Saló d'Actes de l'antic Institut Industrial, i la posada en escena dels exercicis de cal·listènia que a la Schola Choral dirigia el compositor i poeta Joan Llongueras i Badia (Barcelona, 6 de juny de 1880 — 13 d'octubre de 1953), qui

aleshores era l'únic membre de la Societat Internacional de Gimnàstica Rítmica reconegut a tot l'Estat espanyol.

Una relació estètica que podem veure reflectida comparant les imatges de les obres pictòriques amb les fotografies

*Quadre escènic de cal·listènia titulat
Bells braços blancs, executat per vuit
deixebles del mestre Joan Llongueras,
de la Schola Choral de Terrassa, 1910*

Fotografia: Mas

*Detall de la pintura mural de Joaquim Vancells
i Vieta, realitzada el 1904 per al Saló d'Actes
de l'Institut Industrial de Terrassa*

Fotografia: Museu de Terrassa

publicades al setmanari *La Catalunya*, del 29 de gener de 1910, que mostren els exercicis cal·listènics executats per diverses alumnes del mestre Joan Llongueras, responsable d'introduir, vers el 1906 i seguint el mètode d'Émile Jaques-Dalcroze (Viena, 6 de juliol de 1865 — Ginebra, 1 de juliol de 1950), la gimnàstica rítmica i la cal·listènia en aquella escola, fet que convertia aquell centre en el primer que ho feia al país i que explica el seu èxit, ja que, el 1910, tenia més de cent adults i una seixantena d'infants matriculats.

Aquesta estètica és similar també a l'emprada en el plafó modernista d'Alexandre de Riquer i Ynglada (Calaf, 3 de maig de 1856 — Palma de Mallorca, 18 de novembre de 1920), obrat el 1901 per al mateix Institut.

Es tractava en tots els casos, pictòrics i escenogràfics, d'un llenguatge plàstic directament emparentat amb el simbolisme pictòric francès i que s'inscrivía dins la línia més bucòlica de Pierre Puvis de Chabannes (Lió, 14 de desembre de 1824 — París, 24 d'octubre de 1898).

Una analogia que també pot fer-se amb els murals que Pere Viver i Aymerich (Terrassa, 10 de febrer de 1873 — 23 de desembre de 1917) va obrar el 1909 a la casa de Pere Màrtir Armengol i Padrós (Terrassa 11 de març de 1845 — 8 de juny de 1916), situada al carrer del Nord, 83. També, però, amb la que ens oferia Joaquim Torres-García (Montevideo, 28 de juliol de 1875 — 8 d'agost de 1949) a l'oli que va fer el 1911 per a l'Institut d'Estudis Catalans, o als frescos que va realitzar el 1914 i que decoraven la lluern de Can Colomer, residència que ell va batejar amb el nom de Mon Repòs, i que, des del novembre de 2001, s'exhibeixen al vestíbul del Centre Cultural de Terrassa. Aquests darrers amb un marcat estil noucentista.

*Oli realitzat per Joaquim Torres-García el 1911, per a l'Institut d'Estudis Catalans
Fotografia: IEC*

Plafó decoratiu realitzat el 1901 per Alexandre de Riquer, per a l'antic Institut Industrial de Terrassa i actualment exhibit al Museu Alegre de Sagrera, de Terrassa

Fotografia: Museu de Terrassa

Un dels plafons realitzats per Joaquim Torres-García el 1914 que decoraven la lluern de Can Colomer

Fotografia: Centre Cultural Terrassa

Un dels quadres escènics de cal·listènia titulat Les nenes de marbre, executat per deixebles del mestre Joan Llongueras, de la Schola Choral de Terrassa, 1910

Fotografia: Mas

Un dels quadres escènics de cal·listènia titulat Les nenes de marbre, executat per una deixebra del mestre Joan Llongueras, de la Schola Choral de Terrassa, 1910

Fotografia: Mas

Detall de les pintures murals realitzades el 1909 per Pere Viver per a la casa de Pere Màrtir Armengol

*Ana Fernández Álvarez
anacampanadas@gmail.com*